

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf.III.30.542/2015/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a **felszámoló szervezet neve, székhelye** felszámolótól kapott meghatalmazás alapján eljár Dr. Varga István ügyvéd által képviselt **felperes neve „f.a.”** felperes székhelye szám alatti székhelyű **felperesnek** - a Dr. Faludi Csaba ügyvéd által képviselt **alperes neve**, alperes címe szám alatti székhelyű **alperes** ellen kártérítés iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2015. október 19. napján kelt, 7.G.40.144/2015/14. számú ítélete ellen a felperes által 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezésre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 1.000.000,- (Egymillió) forint másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A felperes építőanyag kereskedelemmel foglalkozó gazdasági társaság, amely értékesítési tevékenységét székhelyén és a **felperes telephelyének címe**. szám alatti telephelyén folytatta.

Az alperes a **város neve** Közgyűlésének határozata alapján 2009. július 8-án vállalkozási szerződést kötött az **X.. Konzorciummal** a **A...** villamospálya és felsővezetéke, valamint a kapcsolódó egyéb létesítmények építési munkálatainak generálkivitelezésére és kiegészítő tervezésére. A felek a kivitelezést három szakaszra bontották, rögzítették, hogy ezek közül a **végállomás neve** végállomás és az **belvárosi közlekedési csomópont neve** közötti szakasz esetében a vágányzár 2009. augusztus 26. napjától december 3. napjáig tart. Utóbb a teljesítési határidőt e szakasz tekintetében 2010. május 28. napjára módosították.

sugárúton 2009. augusztusától 2010. nyaráig volt forgalomelterelés, ebben az időszakban felpályás útlezárás volt. A felperes **felperes telephelyének címe**. szám alatti telephelye, az **Z.. Társaság**-telephelye, valamint a **végállomás neve** vasútállomás között helyezkedett el. A villamosvonal felújításában az **Z.. Társaság**-telephelyre vezető közút és villamossín is érintett volt, amely közvetlenül a felperesi telephely bejáratu kapuja mellett található, azaz mindkét telephely bejárata azonos úttestről közelíthető meg. A felújítási munkálatok során az érintett szakaszon a kétirányú forgalmat megszüntették és egy körforgalmú rendszert alakítottak ki a **sugárúton sgt.-körút krt.** csomópontjának tehermentesítésére. A csomópontban a felújítási munkálatok megkezdése előtt a továbbhaladási irányok korlátozva nem voltak, azonban a változtatás úgy történt, hogy ott csak az Izabella hídról érkező és a **végállomás** körútra balra nagy ívben kanyarodó forgalmat engedték, illetve az ellenkező irányból érkezőket. Az egyéb forgalmat a körforgalomba vezették, melyben a

utca 1., utca 2., utca 3., utca 4. volt érintett a leírt sorrendben és haladási irányban. Az előbbieken írt utcák azonban a tehermentesítés ellenére nem voltak alkalmasak a teherforgalom átvezetésére, így azt a város más útjait érintően terelték el.

A felperes telephelye esetében további közúti megközelítést nehezítő tényező volt, hogy a **végállomás** pályaudvar előtti közúton a **utca 1., utca 5.**-ig tartó szakasza mellett futott az 1. számú villamosvonal, amelynek pályája a felújításban érintett volt akként, hogy a villamosvonal a **végállomás** pályaudvar előtt az út bal oldalán, míg a **utca 1.,** -ban az út jobb oldalán futott és a váltás, illetve keresztezés a felperes telephelyi bejáratí ajtaja előtt volt. A telephely közvetlen megközelíthetősége egyéb utcák normál, csak egyirányúsított forgalmával szemben nehezített volt, mert ezt a részt felvonulási területként is használták, azaz ahol a forgalom levezetése történt, még munkagépek is közlekedtek. A felperes üzletéhez a bejutás az érintett szakasz felvonulási területként történő használata miatt korlátozottan, szakaszosan volt biztosított, a körforgalom e szakaszán torlódások kialakultak, amelyek forgalmi nehézséget, idővesztést eredményeztek. Önmagában a terelő útvonal használata tényleges idővesztést nem jelentett volna, mert a keresztező utakat a terelő útnak mindenütt alárendelték, azonban a felperesi telephely előtt zajló munkálatok forgalomkorlátozása eltért a terelő útvonal egyéb szakaszán kialakult forgalmi rendtől. A **körúton.** és a **sugárúton** sgt. kereszteződésének átalakításához szükséges lezárásokból eredő forgalomkorlátozás miatt megfelelő terelőútvonal, körforgalmú elterelés lett kialakítva. Ez annyiban érintette a felperesi ingatlan bejáratát, hogy ott a villamospálya rekonstrukciós munkálatok is zajlottak, így az szükségszerűen rövidebb-hosszabb ideig korlátozást okozott a körforgalmi rendben közlekedők részére.

A felperes 2009. novemberében a **utca 1.,** -i telephelyet, mint üzletet bezárta, azt raktárként üzemeltette, értékesítési tevékenységet a székhelyén folytatott, és amennyiben a megrendelt áruk a **utca 1.,** -i telephelyen voltak, úgy onnan történt azok kiadása.

A **utca 1.** utcai telephely árbevétele 2006-ban 828.297.000,- Ft, 2007-ben 685.958.000,- Ft, míg 2008-ban 607.043.000,- Ft volt. Az építési munkák megkezdése előtti forgalomcsökkenés mértéke 2006. évről 2007. évre 17 %, 2007. évről 2008. évre 11,5 % volt. Az építési munkálatoktól függetlenül 2009. évben a piaci, gazdasági viszonyok romlása, a gazdasági válság hatása az előző évihez képest további 14,25 % bevételecsökkenést okozott. Így 2009. augusztus 26-tól 2009. december 31-i időszakra vonatkozóan, figyelembe véve az előző évi (2008. évi) értékesítési árbevételt, a piaci viszonyok, gazdasági válság miatti bevételecsökkenés mértéke 14.370.000,- Ft-ra tehető. A tényleges (2008. évhez viszonyított) árbevétel-csökkenésből (89.147.000,- Ft) az építési munkák megkezdése miatt várható árbevétel-csökkenés 74.777.000,- Ft, ebből a felperes tényleges elmaradt haszna 10.850.142,- Ft-ot tesz ki.

Az ezt követő, 2010. január 1-től 2010. május 31-ig terjedő időszak vonatkozásában a piaci viszonyok továbbromlása és a gazdasági válság hatása miatt a bevétel-csökkenés mértéke 23.301.000,- Ft-ra volt tehető, így az építési munkálatok miatti bevételkiesés 120.137.000,- Ft, melyhez kapcsolódóan az elmaradt haszon 17.432.000,- Ft.

A felperes szállítókkal szemben fennálló tartozása 2009. augusztus 26-án 127.966.454,- Ft, míg 2010. május 31. napján 120.764.561,- Ft volt. Hitel- és egyéb kötelezettségeinek összege ugyanezen időpontra vetítetten 328.883.962,- Ft és 322.051.477,- Ft volt. A felperes 2009. évben 41.146.065,- Ft értékben csökkentette készletértékét selejtezés címén, melyből 9.815.854,- Ft káresemények, míg 31.330.211,- Ft elévülés miatt került leírásra. Analitikus készletnyilvántartás hiányában nem állapítható meg, mikor kerültek a selejtezett áruk a **utca 1.,** -i telephelyre, illetve az sem, hogy valóban a **utca 1.,** -i telephelyen tárolt készletek kerültek leselejtezésre. Minden évben az őszi hónapoktól kezdve - az építési munkálatok szezonálisága miatt - jellemzően csökkent a felperes **utca 1.** utcai telephelyének árbevétele.

A felperes pénzügyi helyzete már az építési munkálatok megkezdését megelőzően is rossz volt,

2009. elejétől megkezdődött egy tartós folyamat, mely a fizetéseképtelenség felé vezetett, és amely 2009. év végére be is következett. Az építési munkálatok és az abból eredő forgalomkiesés nem okozója, csak felgyorsítója volt a folyamatoknak. A felperes árbevétele 2006-tól folyamatosan csökkent, a 2008. évi árbevétele 21 %-kal volt kevesebb, mint a 2006. évi árbevétel, ugyanakkor működési költsége nem csökkent. A felperes pénzügyi helyzete csekély nyereséget produkáló „fedezeti ponton” történő működést mutatott, amit a készletek és a vevőkkel kapcsolatos selejtezés és értékvesztés elszámolásának mellőzése biztosított. A felperes likviditása 2006. évtől kezdődően folyamatosan romlott, 2008. évtől komoly fizetési nehézségei, míg 2009. év elejétől teljes likviditási gondjai voltak, amit jelez, hogy a szállítók már csak készpénzes fizetés mellett biztosították az áruszállítást.

Az alperes 8546-29/2010. (II.5.) PB határozata alapján a fejlesztési projektjének megvalósítása során érintett területeken tevékenykedő vállalkozások árbevétel kiesésének kompenzálására 2010. március 2. napján támogatási szerződést kötött a felperessel, melynek értelmében a 2009. szeptember 1. napjától 2009. december 31. napjáig terjedő időszakra 6.000.000,- Ft egyszeri, vissza nem térítendő támogatást biztosított a „Vállalkozói foglalkoztatás bővítése” keret előirányzat terhére. A felperes kijelentette, a pályázattal érintett területen az alperes beruházásaival kapcsolatosan keletkező kártérítési igényét nem érvényesíti. Az alperes közgyűlésének pénzügyi bizottsága a 8546-172/2010. (V.14.) PB határozatával a felperesnek további 5.049.900,- Ft támogatási összeget ítél meg a 2010. január 1. és március 31. közötti időszakra, azonban a felperes a szerződést nem írta alá, így a támogatási döntés visszavonásra került.

A felperes ellen egy beszállítója 2010. június 16. napján nyújtott be felszámolás elrendelése iránti kérelmet arra hivatkozva, hogy a felperes, mint adós 2009. augusztus 18-i esedékességtől kezdődően nem egyenlítette ki nagyszámú vételártartozását. A Csongrád Megyei Bíróság 2.Fpk.06-10-000549. számú ügyben megállapította a felperes fizetéseképtelenségét és elrendelte a felszámolási eljárás lefolytatását. A felszámolás kezdő időpontja 2010. szeptember 21. napja.

A felperes jelen pert megelőzően 2010. augusztus 24. napján indított pert az alperessel szemben, akit keresetében 262.994.819,- forint megtérítésére kérte kötelezni azzal az indokkal, hogy az alperes megrendelésére végzett villamosvonal felújítás, illetve annak elhúzódnak el lehetetlenítette kereskedelmi tevékenységét a **utca 1.** utcai telephelyen. Kárszámítása szerint 2009. augusztus végétől, az év végéig terjedő időszakban 123.951.000,- forint árbevétel csökkenése volt, mely kiesés bevételi veszteségként őt károsította. A 2010. január 1. napjától május 31. napjáig terjedő időszakban, a vágányzár feloldásának időpontjáig további 12.965.000,- forint volt a kára. Ezeket meghaladó kártérítési követelése kényszerhitel felvételből, illetve egyéb járulékos többletköltségekből eredt.

Az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletével szemben előterjesztett felperesi fellebbezésre tekintettel másodfokú eljárás lefolytatására került sor, melyben a Szegedi Ítéltábla ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta és jelen per alperesét kötelezte, hogy 12.965.000,- forintot és annak járulékait fizessen meg a felperesnek. A perköltség, illetve az illeték viselés arányos módosítása mellett egyebekben az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletét helybenhagyta. Az ítéltábla a keresetet a Ptk. szomszédjogi szabályára, a 100. §-ára alapított jogcímen találta - kisebb részben - megalapozottnak, tekintettel arra, hogy a peradatok alapján tényként volt megállapítható, hogy a villamospálya építési munkák végzése során jelentős mértékben korlátozták a felperes működését. Az alperes által lebonyolított, elhúzódnak kivitelezés szükségtelenül zavarta a felperest és ez forgalomcsökkenéssel járó árbevétel kiesést okozott. Az ítéltábla álláspontja szerint a szükségtelen zavarás és a jogellenes magatartás ténye a perben igazolt volt. A felperesnek járó kártérítés összegének megállapítása során figyelembe kellett venni azonban a 2010. március 2-i

támogatási szerződés alapján nyújtott 6.000.000,- forintos vissza nem térítendő támogatást, mely 2009. szeptember 1. napjától év végéig terjedő időre fedezte a felperes kárát, a támogatás elfogadása mellett pedig a tárgyévre vonatkozóan figyelembe kellett venni, hogy a további kártérítési igény érvényesítéséről a felperes lemondott. A joglemondás 2010. március 2-i szerződésben került rögzítésre. Az ítélet tábla álláspontja szerint a felperes 2009. évre vonatkozóan a villamospálya felújításából származó kárát kellő gondossággal mellett ekkorra már felismerhette, ezért további kárigényéről való lemondása valamennyi, 2009. évben bekövetkezett kárára vonatkozott. A nyilatkozat a következő évre vonatkozóan nem terjeszthető azonban ki, így a 2010. évre szóló kárigényt 2010. január 1. napjától május 31. napjáig tartó időszakra nézve vizsgálta az ítélet tábla. Az előzményi perben beszerzett könyvszakértői véleményből megállapítható volt, hogy a villamospálya építésével összefüggő elmaradt haszon összege 17.432.000,- forint. A felperes keresetében 2010. évre eső bevétel kieséséből származó kárának összegét azonban ennél kisebb összegben, 12.965.000,- forintban kérte megállapítani. Ennek megfelelően a kereseti kérelem korlátai között maradván marasztalta az előzményi perben az ítélet tábla másodfokú ítéletével az alperest felperes javára. A további járulékos költségek felszámítását, illetve a kényszerhitel felvétellel kapcsolatos kárigényt nem találta megalapozottnak, a szakértői vélemény alapján ugyanis megállapítható volt, hogy a felperesi társaság pénzügyi helyzete már az építési munkálatok megkezdését megelőzően is rossz volt, a tartós fizetéseképtelenség felé vezető folyamat már 2009. év elejétől megkezdődött. A jogerős ítélet rögzíti, hogy az építési munkálatok és az abból adódó forgalomkiesés nem okozója, hanem csak felgyorsítója volt e folyamatoknak. Felperesnek a szakértői véleményből megállapíthatóan már 2009. augusztusában, azaz a kivitelezés megkezdését megelőzően nagy összegű tartozásai voltak és ugyancsak nagy összegű hitelállománnyal is rendelkezett, és ennek fedezetére szolgált a későbbi, újabb hitelfelvétel. Arra azonban nem állt rendelkezésre peradat, hogy ez kifejezetten az alperesi kivitelezéssel összefüggésben történt volna.

A felperesi felülvizsgálattal támadott jogerős ítéletet a Kúria Pfv.III.21.753/2013/8. számú ítéletével hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felperest ért zavarás mértékének megállapítása körében a bíróság a bizonyítékokat helytállóan értékelte, mivel nem maga a felújítás, illetőleg annak módja volt szükségtelenül zavaró hatású az alperesre nézve, hanem az elhúzódó kivitelezés. A Kúria kitért arra is, hogy e körben a bíróság helytállóan értékelte a 2010. március 2. napján kötött támogatási szerződésben rögzített joglemondó alperesi nyilatkozatot, ez a 2009. évi teljes kárigényre vonatkozott, ebben az időben ugyanis a felperes a 2009. évben felmerült kárát már pontosan felmérhette, ismerhette. Ez a lemondás a jövőre azonban nem lehetett hatályos a kiterjesztő értelmezés tilalma folytán, így a felperes 2010. évi kárigényét jogszerűen érvényesíthette. Ezt a jogerős ítélet helytállóan találta megalapozottnak a kereseti kérelem szerint. A Kúria megjegyezte továbbá, hogy a jogerős döntés kellően megindokolt a megítélt kártérítésen felül igényelt többletkiadások tekintetében is. A bíróság megfelelően értékelte a felperes forgalmának a felújítást megelőzően kezdődő csökkenését, illetőleg a bevétel csökkenésében, majd a fizetéseképtelenség kialakulásában közrejátszó egyéb körülményeket is. Az e körben kifejtettekkel a Kúria egyetértett, megállapítása szerint ebből következően a felújítás nem közvetlen okozója, legfeljebb gyorsítója volt a felperes fizetéseképtelenné válásának (Kúria Pfv.III.21.753/2013/8. számú ítélet 6. oldal).

Az előzményi per lezárását követően indított jelen perben a felperes keresetében kérte a 2010. március 2. napján kelt, alperessel kötött megállapodás 4.3. pontja érvénytelenségének megállapítását jóerkölcsbe ütközés címén. Ennek jogkövetkezményeként 2009. év szeptember 1-től december 31-ig terjedő időszakra további 13.376.000,- forint, valamint 2.554.189,- forint összegű kártérítési igényeket terjesztett elő elmaradt haszon címén, továbbá 2011-től 2015-ig terjedő időszakra nézve 420.000.000,- forint kártérítési igényt érvényesített. Mindösszesen 435.930.189,- forint és járulékai tekintetében kérte az alperes marasztalását. Keresetének indokai között elsődlegesen azt

hangsúlyozta, hogy 2009. évi kárát pontosan még nem ismerhette a támogatási szerződés megkötésekor. A kivitelezés elhúzódásának időszaka ekkor még nem volt felismerhető és az sem, hogy a fizetéseképtelenné válás folyamatát ez milyen mértékben fogja felgyorsítani. A **utca 1.** utcai telephely megközelítésének lehetetlenné válása jelentős forgalom kiesést okozott, a vevőkör nem tudta a telephelyet megközelíteni, az áru beszállítás, illetve kiadás megoldhatatlanná vált, a közműellátottság időszakonként szünetelt. A hitelállomány ebben az időszakban azért emelkedett 40.000.000,- forinttal, mert a bevétel kiesésből származó pénzügyi forrásokat kellett kölcsönökből pótolnia. Az alperessel kötött megállapodás aláírásakor ehhez képest még nem lehetett látni előre, hogy ténylegesen milyen mérlegadatokat várhatók. A megállapodást azért minősítette jóerölcsbe ütközőnek, mert egyrészt annak megkötésekor az alperes saját polgári jogi kártérítési felelősségét nem ismerte el, ehhez képest a szerződésben szereplő összeget pénzügyi támogatásként tüntették fel úgy, hogy a felperes ekkor még egyáltalán nem tudta ténylegesen mekkora kára fog keletkezni. Utóbb vált csak megállapíthatóvá, hogy a támogatási összeg és a tényleges kár között - feltűnően aránytalan - húszszoros nagyságrendű eltérés van. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a joglemondó nyilatkozatot nem lehet kiterjesztően értelmezni. Keresetlevelében újabb tanúk meghallgatását és szakértői bizonyítást indítványozott.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint részben a korábbi perben már jogerősen elbírált követelésre irányult a felperes keresete, ítélt dologként így annak ismételt érdemi tárgyalására már nincs mód. Alperes érdemben is vitatta a további felperesi kárigények jogalapjának fennálltát. E körben hangsúlyozta, hogy a támogatási szerződés révén, valamint a korábbi ügyben meghozott jogerős ítélet alapján megállapított kártérítések teljes egészében fedezték a felperes kárát, a további bevétel kiesések már nem hozhatók okozati összefüggésbe az alperesi magatartással.

Az elsőfokú bíróság tanú- és szakértői bizonyítás mellőzésével meghozott ítéletével a keresetet elutasította. Azt érdemben elbírálvá megállapította, hogy a joglemondási nyilatkozat a társadalom általános erkölcsi értékítélete szerint elfogadható, önmagában az ilyen kikötés nem tekinthető nyilvánvalóan jóerölcsbe ütközőnek, az érvénytelenségre alapított marasztalási kereset, ezért alaptalan. Felperes elfogadta a támogatási szerződésben az alperes által előre meghatározott feltételt, így az megtárgyaltnak minősül. Felperes feltételezett kellő gondossággal kötötte meg a szerződést és tette meg a joglemondó nyilatkozatát, a 2009. évre keletkező elmaradt haszna várható mértékének ismeretében. A 2011-2015. évre vonatkozóan érvényesített igényt illetően kiemelte, hogy zárt láncolatú okozati összefüggés nem áll fenn a felperes fizetéseképtelenné válása és az alperes szomszédjogi zavaró tevékenysége között. A fizetéseképtelenség és a felszámolási eljárás elrendelése önmagában nem jelenti azt, hogy a felperes által állított károsodás az alperes tevékenységével okozati összefüggésbe hozható lenne. A bíróság álláspontja szerint az alapügyben keletkezett szakértői véleményt jelen kereset elbírálása során is figyelembe lehet venni, e szerint pedig a felperesnek már 2008-tól komoly fizetési nehézségei voltak, majd 2009. év elejétől már általánossá váltak a likviditási gondok, így tulajdonképpen már ekkor fizetéseképtelenné vált. Mindezekben túlmenően a bíróság utalt az azóta már ismertté vált piaci trendekre, a globális pénzügyi válság magyar gazdaságra gyakorolt - különösen az építőipart érintő - negatív hatására is, mely alapján kizárhatónak tekintette, hogy a 2011. évet követő későbbi időszakban 600 millió forint nagyságrendű árbevétel realizálható volna a már felszámolás alá került felperesi cég. Megjegyezte a bíróság, hogy a felszámolás időszaka alatti továbbműködtetés és vagyonértékesítés esetében figyelemmel kell lenni arra, hogy a felszámolási eljárás totális végrehajtás, annak eseményei nem az általános piaci viszonyok alapján ítélandók meg.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak megváltoztatását és kereseti kérelmének helytadást, egyúttal az első fokon eljáró bíróval szemben elfogultsági kifogást is

előterjesztett. Az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértéseként kérte figyelembe venni, hogy az általa indítványozott bizonyítási cselekmények lefolytatására nem került sor. Az alperessel kötött megállapodás körülményeinek feltárására indítványozott tanúbizonyítás álláspontja szerint igazolta volna az alperesi jogellenes magatartást, a felújítás elhúzódása miatti károkozás tényét, továbbá hogy az alperesi jogellenes magatartás és a felperes felszámolás alá kerülése között közvetlen az ok-okozati összefüggés. Álláspontja szerint okszerűtlenül mellőzte a bíróság a szakértő kirendelését is, mivel a 2011-2015. évekre vonatkozóan a felperesi gazdálkodás pontos, szakszerű felmérése kimutathatná a veszteség okát, és a kárigény megalapozottságát. Érdemben sérelmezte, hogy a bíróság a korábbi eljárásban beszerzett bizonyítékok közül a felperesre terhes bizonyítékokat sorakoztatta fel anélkül, hogy konkrétan megvizsgálta volna a szerződéskötés körülményeit. A joglemondási nyilatkozat általános társadalmi megítéléséhez képest a perbeli esetben azt kell figyelembe venni, hogy a joglemondás olyan nagyságrendű értékaránytalanságot takar, amely már jóérkölsbe ütközik. Hangsúlyozta, a jogról való lemondás alapfeltétele, hogy a meghatározott jog jogosultja tisztában legyen azzal, valójában miről mond le. Ez a perbeli esetben nem valósult meg, nem volt tisztázott a kár összege a nyilatkozat megtételekor. Külön kifogásolta, hogy a bíróság a globális pénzügyi válság magyar gazdaságra, illetve az építőiparra gyakorolt hatására is kitért az indokolásban, ezt szubjektív bírói vélekedésnek minősítette. Továbbra is állította, hogy a felszámolási eljárásra nem került volna sor, ha az alperes nem késedelmeskedik a beruházással. Felperes fellebbezésében kérte továbbá az álláspontja szerint eltúlzott elsőfokú perköltség leszállítását, mivel az alperes részéről kifejtett ügyvédi tevékenységhez igazodó költségtérítés legfeljebb 100.000,- forint összegben fogadható el.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokok alapján történő helybenhagyására irányult.

A fellebbezés **nem alapos**.

A felperes fellebbezésében ismételten elfogultsági kifogást terjesztett elő, melyben részben ugyanazon indokokra hivatkozott, mint korábbi kifogásában, melyet a Szegedi Ítéltábla Gpkf.III.30.462/2015/2. számú határozatával már elbírált és a kizárást megtagadta. Új indokként hivatkozott arra, hogy az eljáró bíró a felszámolási ügyben is eljár.

A Pp. 13. § (1) bekezdés e.) pontja szerinti elfogultság csak az ügyben eljáró bíróval, illetve bírósággal szemben jelenthető be, illetve ott merülhet fel, ahol az ügy aktuálisan folyamatban van. A Pp. 16. § (1) bekezdése értelmében a bíróság arra ügyel, hogy az eljárásban ne vegyen részt kizárt bíró, a Pp. 16. § (4) bekezdése értelmében pedig, ha a kizárási okot a fél jelenti be, a bejelentésnek - főszabály szerint - az eljárás bármely szakaszában helye van. E szabályból is kitűnik, hogy maga a kizárás a folyamatban lévő eljáráshoz kötődik. Nem sérti sem a pártatlan bírósághoz való jogot, sem pedig a jogállamiságot, hogy az eljárás befejezését követően nem lehet kizárási kérelmet (így elfogultsági kifogást sem) érvényesíteni (1246/D/2007. Alkotmánybírósági határozat).

Az elsőfokú bíróság előtti eljárás az érdemi döntés (ítélet) meghozatalával befejeződött, ezért az eljáró bíróval szemben - utólagosan - kizárási kérelem már nem terjeszthető elő, az ügyben hozott ítélet azonban fellebbezhető.

Megjegyzi az ítéltábla, hogy a korábban felhozott indokok tekintetében a Szegedi Ítéltábla a kizárást megtagadta, ezért ugyanazon indokok alapján eredményesen az eljárás folyamatban léte esetén sem történhetett volna meg a kérelem előterjesztése.

Az a körülmény pedig, hogy az eljáró bíró a felperes felszámolását lefolytató bíró is egyszemélyben, olyan általánosságban mozgó hivatkozás, mellyel szemben az elsőfokú bíró elfogulatlanságát deklaráló felelős saját nyilatkozata áll, így ez sem alapozhatná meg a kizárást.

A felperes jelen perben ismét a 2009. évre, valamint új időintervallumban a 2011-2015. évek közti időszakra a villamospálya építése miatt érvényesített kártérítési igényt, ebben a keresetében a felperes a 2010. március 2. napján kelt támogatási szerződés 4.3. pontjának jóerkölcsbe ütközés miatti érvénytelenségére hivatkozott, a szerződés részleges érvénytelenségét kérte megállapítani, és ennek folytán kártérítés jogcímén a 2009. szeptember 1. napjától 2009. december 31. napjáig 13.376.000,- forint + 2.554.189,- forint elmaradt haszon, továbbá 2011-2015. évre 420.000.000,- forint elmaradt haszon megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A megtámadási szerződés érvénytelenségének okaként hivatkozott arra, hogy a szerződés 4.3. pontja olyan feltűnően aránytalan joglemondást tartalmaz, amely már jóerkölcsbe ütközik.

Helyesen indult ki abból az elsőfokú bíróság, hogy az érvénytelenségre alapított ezen újabb kereset ítélt dolognak nem minősül. A keresettel érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a tényalapról származó, ugyanazon jog iránt, ugyanazok a felek egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessék (Ptk. 229. § szerinti anyagi jogerő).

Jelen esetben azonban a felperes a támogatási szerződés érvénytelenségét eltérő érvénytelenségi okra hivatkozva állította, mint a korábbi eljárásban, mivel akkor téves tájékoztatásra, a jogi tartalmat érintő megtévesztésre hivatkozott, ezért annak érdemi elbírálása nem mellőzhető. A 2011-től 2015. évre vonatkozó kártérítési igény pedig a korábbi eljárásban még egyáltalán nem került előterjesztésre.

Ahogy azt már a korábbi, alapügyben hozott jogerős ítélet megállapította; a szomszédjogi szabályok szerint a szomszéd bizonyos mértékű zavarás tűrésére köteles, de a már szükségtelen mértékű zavarás, a szomszédjogi szabályai szerint elvárható „fair balance” egyensúly túllépése esetén a szomszéd kártérítés fizetésére köteles, azaz kárkötelelem keletkezik a felek között. A Ptk. 100. §-ának alkalmazásakor a tulajdonos és mások érdekeinek összemérésére és egyeztetésére van szükség, amelynek során a szükségképpen ellentétes érdekek kiegyenlítése mentén húzható meg a tulajdonos használati jogának korlátja. Ennek meghatározása az összes körülmény vizsgálata alapján történhet, és elsősorban a bíróság szabad mérlegelési jogkörébe tartozik. Kétségtelen, hogy bizonyos mértékű józan emberi előrelátás mellett számítható zavarást a szomszéd részéről mindenkinek el kell viselnie. A tűrés küszöb esetenként eltérő lehet a zavarás jellegétől, a környezet sajátosságaitól, az ingatlan funkciójától és a technikai fejlődés adott állásától függően. A „szükséges” - vagyis az ésszerű tűrés határon belüli -, illetőleg a „szükségtelen” - azaz tűrés határon kívüli, azon túli - zavarás tényét az érintettek jogos érdekeinek összemérésével lehet megítélni. A szemben álló érdekek mérlegelése nyomán kialakított érdekegyensúly („fair balance”) az a támpont, amelyhez képest a zavarás szükségessége vagy szükségtelensége megállapítható és amelynek segítségével meghatározható, hogy mi a zavarásnak azon mértéke, amelyet a sérelmet szenvedett még tűrni tartozik.

A felek a szerződésben rögzítették, a 2010. március 2. napján kelt támogatási szerződés megkötése azt a célt szolgálta, hogy a **város neve** fejlesztési projektjeinek megvalósítása során érintett területeken tevékenykedő vállalkozások árbevétel kiesését kompenzálja (1. pont, 2.1. pont). A 2009. szeptember 1. napjától 2009. december 31. napjáig terjedő időszakra a pályázati dokumentáció alapján a támogató egyszeri, 6.000.000,- forint összegű támogatás megítéléséről döntött a felperes javára (2. pont, 3. pont). A támogatott ezt írásban tudomásul vette, és úgy nyilatkozott, hogy a pályázattal érintett területen a támogató (alperes) beruházásával kapcsolatban esetlegesen keletkező kártérítési igényét nem érvényesíti (4.3. pont). Ezt a jogról való lemondást, felperes utóbb a megállapodás aránytalansága miatt minősítette jóerkölcsbe ütközőnek.

A perbeli 2009. évre vonatkozó támogatási szerződés célja az volt, hogy a felperes villamospálya

építése miatti árbevétel kiesését a szükségtelen zavarást okozó alperes kompenzálja, a felperes pedig a kártérítés elfogadásával további kárigénye érvényesítéséről lemondott, ezért a támogatási szerződés a felek között, jogi tartalmát tekintve, a Ptk. 240. § (3) bekezdés szerinti egyezségnek tekinthető. A felek közti megállapodás céljából és tartalmából következik, hogy maga az alperes sem vitatta a szükségtelen zavarás tényét és az ebből eredő kárfelelőssége fennálltát, másrészt a felperes a kártérítési összeg közös akarattal történő meghatározásával és annak elfogadásával rendezettnek tekintette a 2009. év II. felében keletkezett kárait. A megállapodás kölcsönös engedményen alapult azzal, hogy a felperesi joglemondás kizárólag a 2009. évi kárelszámolásra vonatkoztatható. Egyik fél részéről sem vitatott, hogy bizonytalannak tartott kártérítési igényt kívántak erre az időszakra rendezni a felek. Ilyen esetben az egyenértékűség arányosságának utólagos vizsgálatára a bírói gyakorlat szerint már nincsen mód, figyelemmel az anyagi jogi egyezség kötőerejére és a jogintézmény lényegére. Az egyezség ugyanis tipikusan olyan jogintézmény, amely az általánosság érvénye miatt valamennyi vitás polgári jogi kötelezettség rendezésére alkalmazható. Ezt tartalmazza az 1959-es Ptk. miniszteri indoklás is, amely az egyezséget bármely típusú követelésnél alkalmazható intézményként értékelte. A bírói gyakorlat szerint egyezséggel a felek nemcsak kötelmi jogi, hanem bármilyen más - pl. dologi jogi, öröklésjogi - viszonyaikat, sőt - ahogy perbeli esetben is történt - deliktualis kártérítési jogviszonyukat is rendezhetik (EBH 2005/1304., EBH 2011/2410., BH 2006/47.).

Az anyagi jogi egyezségnek fogalmi eleme, hogy a felek között vitás (bizonytalan) követelés rendezésére kerül sor a követelések egyeztető módosításával. A Ptk. 240. § (3) bekezdése szerint a szerződést egyezséggel is lehet módosítani, egyezség esetén a felek a szerződésből eredő vitás, vagy bizonytalan kérdéseiket közös megegyezéssel úgy rendezik, hogy kölcsönösen engednek egymásnak. A Ptk. 240. § (4) bekezdése szerint az egyezséggel való szerződésmódosítás érvényességét nem érinti a feleknek olyan körülményre vonatkozó tévedése, amely közöttük vitás volt, vagy amelyet bizonytalannak tartottak. Ez arra az esetre is áll, ha az egyezség megkötése után ismertté vált, utóbb felmerült bizonyítékokkal a vitát, vagy a bizonytalanságot már el lehetne háritani.

Az anyagi jogi egyezség legfontosabb joghatása az, hogy annak érvényességét nem érinti a feleknek olyan körülményre vonatkozó tévedése, amely közöttük vitás volt, vagy amelyet bizonytalannak tartottak. Az utólag vitatott tényekre vonatkozóan a bíróság bizonyítást nem folytathat le, a felmerült bizonyítékok mérlegelésével a jogvitát nem döntheti el (EBH 2006/1403.). Az egyezség tehát tévedésre hivatkozással utólag nem támadható meg, és nem dől meg, még akkor sem, ha utóbb rendelkezésre álló bizonyítékokkal a vita eldönthető, illetve a bizonytalanság eloszlatható volna. A bírói gyakorlat kiterjesztő jogértelmezése szerint nem támadható meg az egyezség feltűnő értékaránytalanság címén sem (EBH 2011/2410.).

A kialakult bírói gyakorlat szerint, ha a felperes a szerződés semmisségének megállapítása iránti keresetében a jóerkölcsbe ütközés ténybeli alapjaként olyan körülményre hivatkozik, amely a törvényben önállóan nevesített érvénytelenségi ok alapjául szolgál, a szerződés érvénytelensége ezen a jogcímen, tehát jóerkölcsbe ütközés címén nem állapítható meg (Legfelsőbb Bíróság (Kúria) BH 2011/4/44., EBH 2012P17. számú polgári elvi határozat, IH 2013/141.). A feltűnő értékkülönbségre való hivatkozás jelen esetben ilyen megtámadási okul szolgálhatott volna, ahogy azt a perbeli esetben a felperes fellebbezésében is hangsúlyozta. A speciális jogszabályi rendelkezésben szabályozott megtámadási okot kimerítő, azzal egyező tényállásra alapítottnak a szerződés érvénytelensége utóbb - többlet tényállási elem hiányában -, jóerkölcsbe ütközés okán ezért nem állapítható meg.

Az elsőfokú bíróság helyes jogalkalmazás útján jutott tehát arra a következtetésre, hogy a felperes az időben meg nem támadott, utóbb pedig jóerkölcsbe ütközés címén érvénytelennek már nem

nyilvánítható, egyezségbe foglalt hatályos joglemondó nyilatkozata folytán további kárigényt 2009. évre vonatkozóan már nem érvényesíthet.

A felperes 2011-2015. évekre is elmaradt haszon miatti kártérítési igényt terjesztett elő, és mivel 2011-től kezdődő időszakra vonatkozóan a korábbi döntés rendelkezést nem tartalmazott, így ez a kereset sem minősül ítélt dolognak. A villamospálya kivitelezés 2010. nyarára befejeződött, ezen időpontig volt korlátozott a felperes gazdasági tevékenysége. Jelen perben ugyan szakértő kirendelésére nem került sor, azonban az előzményi perben kirendelt szakértő megállapításait az elsőfokú bíróság az ítélezés alapjául szolgáló bizonyítékként figyelembe vehette, tekintettel arra, hogy e per teljes iratanyagát és bizonyítékait jelen per anyagává tette (7.G.40.144/2015/14. számú jegyzőkönyv 4. bekezdés). Ennek megfelelően az ott már beszerzett bizonyítékok, a bíróság által már meghallgatott felek nyilatkozatai, az ott tett tanúvallomások, valamint a szakértői vélemények jelen per elbírálásához is felhasználhatóvá váltak. E bizonyítékok jelen perbeli időszakra vonatkoztatható elemeinek egybevetett mérlegelése útján megállapítható, hogy a felperesi gazdasági társaság pénzügyi helyzete már a kivitelezési munkák megkezdése előtt is rossz volt és már 2009. év elejétől egyértelműen megkezdődött a fizetéseképtelenség felé vezető folyamat. Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában (9. oldal 1. bekezdés) helyesen idézte a jelen perre is irányadó - előzményi perben beszerzett - szakértői vélemény releváns megállapításait, melyeken kívül az ítélet táblája utal még Ézsias László szakértő 7.G.40.231/2010/60. sorszám alatti tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal utolsó bekezdésében tett megjegyzésére is, mely a 2009. évi selejtezésből azt a szakmai következtetést vonta le, hogy erre korábban azért nem kerülhetett sor, mert már ekkor veszteséget mutatott volna a felperesi társaság. A szakértő a 60. sorszám alatti jegyzőkönyv 3. oldal 7. bekezdésében még arra tért ki, hogy 2009-től kezdve a rövid lejáratú hitelek jelentősen megemelkedtek a felperesnél, míg a bevételek és a készletek állománya, értéke gyakorlatilag változatlan maradt. Ez a működőképesség fenntartása érdekében pótlólagos forrásbevonást tett szükségessé, mely további hitelfelvételekhez vezetett. A szakértői következtetések alapjául szolgáló 7.G.40.231/2010/56. sorszám alatti szakértői vélemény és annak igen részletes táblázatai tényszerűen mutatják a felperesi társaság 2009. évi gazdasági-pénzügyi eseményeit és mérlegeredményeit. A felperesnek már 2009. augusztusában, tehát a közútfejlesztési kivitelezés megkezdését megelőzően nagy összegű tartozásai voltak és jelentős, növekvő hitelállománnyal rendelkezett. A likviditási gondokat mutató lényeges tényállási elem továbbá, hogy beszállítói ebben az időszakban áttértek a készpénzes elszámolásra, felperes fizetési haladékot már nem kapott.

Mindezen bizonyítékok egybevetett mérlegelése folytán az a következtetés vonható le a tényállásból, hogy az építési munkálatok és az azokból adódó forgalomkiesés nem közvetlen okozója, kiváltója legfeljebb csak felgyorsítója volt e hátrányos folyamatoknak. Jelen perbeli jogvita elbírálása során nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az előzményi perben a jogerős döntést hatályában fenntartó Kúria az első- és másodfokon eljáró bíróságokkal egyetértve határozata indokolásában már kitért arra, hogy a rendelkezésre álló peradatokból megalapozott következtetés vonható le arra vonatkozóan, hogy felperes forgalmának a felújítást megelőzően kezdődő csökkenése, és az ebből adódó bevételekcsökkenés játszott döntően közre a fizetéseképtelenség kialakulásában. A Kúria kifejezetten egyetértett azzal, hogy ebből következően a villamospálya felújítása és az azzal járó szomszédjogi zavarás nem okozója, hanem legfeljebb felgyorsítója volt a felperes fizetéseképtelenné válásának (Kúria Pfv.III.21.753/2013/8. számú ítélet 6. oldal).

A villamospálya kivitelezés befejezése 2010. nyaratól már egyáltalán nem akadályozta a felperes tevékenységét. Lényeges tényállási elem, hogy a kivitelezés megkezdését megelőzően, egy 2009-ben keletkezett hitelezői követelés alapján nyújtottak be a felperes, mint adós gazdálkodó szervezettel szemben 2010. június 16. napján felszámolás iránti kérelmet, és ezért került 2010. szeptember 21. napjától a felperes felszámolás alá.

Helyesen jegyezte meg továbbá az elsőfokú bíróság, hogy a felszámolás alá került gazdálkodó szervezet továbbműködtetése során már más gazdasági célok érvényesülnek, ilyenkor nem elsősorban a profitorientált üzleti érdekek dominálnak, sokkal inkább a felszámolás hatálya alá került cégvagyon megóvása, és gazdaságos értékesítése a felszámoló feladata, és célja, a hitelezői érdekek elsődlegessége miatt. Ezért helyesen mellőzte az elsőfokú bíróság a 2011-2015. évi időszakra a szakértő kirendelését.

Mindebből megállapítható, hogy az alperes magatartásával összefüggésben 2011. évtől kezdődően, a keresetben megjelölt nagyságrendű bevétel kiesése a felperesnek már biztosan nem keletkezhett, az elsőfokú bíróság ezen kárigényt is helyesen utasította el, az ítéletábra ezért a bizonyítékok mérlegelésének, és a jogi indokolás kiegészítései mellett az érdemben helyes elsőfokú ítéletet helybenhagyta (Pp. 253. § (2) bekezdés).

Az ítéletábra a fellebbezési hivatkozások közül nem találta megalapozottnak a túlzott mértékű elsőfokú perköltség megállapítással kapcsolatos felperesi álláspontot sem. A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről a 32/2003. (VIII:22.) IM rendelet szól, melynek 3. § (2) bekezdés a-c. pontja a pertárgyértéktől teszi függővé az ügyvédi költség megállapítást. A perbeli esetben nem hagyható figyelmen kívül az igen magas, 435.000.000,- forintos nagyságrendű pertárgyérték, mely esetben az IM rendelet 3. § (2) bekezdés c.) pontját kell alkalmazni. Eszerint a 100.000.000,- forintot meghaladó pertárgyérték esetén a b.) pontban meghatározott munkadíj, plusz a 100.000.000,- forint feletti összeg 1%-a, de legalább 1.000.000,- forint az elsőfokú megállapítható ügyvédi költség összege. Az IM rendelet 3. § (2) bekezdés a.) és b.) pontjai szerint 100.000.000,- forintig terjedően 2.300.000,- forint ügyvédi munkadíj állapítható meg, melyhez jelen esetben még további 335.000.000,- forint 1%-a, tehát 3.300.000,- forint lett volna hozzászámolható. Ehhez képest az elsőfokú bíróság alkalmazta az IM rendelet 3. § (6) bekezdésének munkadíj mérséklési szabályát, amikor 2.540.000,- forint perköltséget ítélt meg a pernyertes alperes javára.

A felperes fellebbezése eredménytelensége folytán a másodfokú eljárás során is pervesztes lett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az IM rendelet 3. § (2) bekezdés c.) pontja, valamint (5) és (6) bekezdései szerint megállapított másodfokú eljárási költség megfizetésére.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték teljes összegét az eredménytelenül fellebbező felperesnek kell utólag, külön felhívásra megfizetni az állam javára, a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés, valamint 15. § (1) és (3) bekezdéseinek szabályai szerint.

Szeged, 2016. március 24. napja

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.. Dobler László s.k.. Béri András s.k.
a tanács elnöke előadó bíró táblabíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő